

KRIŽI
str. 4

**„HORTHY
MI JE
BIU BOTER“**
str. 8

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. novembra 2001 ❁ Leto XI, št. 24

Gost Slovenskega doma: bivši predsednik Árpád Göncz

Pripadnost skupnosti je stvar ljubezni in kontinuitete

19. novembra je Slovenska hiša v Monoštru gostila bivšega predsednika R Madžarske Árpáda Göncza, ki je Monošter tokrat obiskal ne toliko kot politik, temveč kot pisatelj in prijatelj manjšin na tej in oni strani meje.

Pred tremi leti, 18. novembra leta 1998, sta Árpád Göncz in Milan Kučan odprla Slovenski kulturni in informativni center. Bivši madžarski predsednik je v tej funkciji deželo ob Rabi obiskal najprej leta 1992, ko sta s slovenskim kolegom odprla mejni prehod Martinjé-Gornji Senik. Dobri odnosi in prijateljstvo med dvema predsednikoma so veliko pripomogli k temu, da je madžarska javnost s simpatijo spremljala prizadevanja slovenske skupnosti v Porabju. Árpád Göncz je tudi ob tokratnem obisku povedal, da sta se z Milanom Kučanom zelo dobro ujela. »Najini možgani delajo na isti valovni dolžini,« je rekel.

Da bivši predsednik še zmeraj zna zbuditi pozornost poslušalcev, je dokazal tudi s tem, ko je na začetku pogovora povedal svojo priljubljeno zgodbo, povezano z Monoštrom. Njegova hčerka in zet sta na začetku osemdesetih let delala kot zdravnik v Monoštru. »Ko sva ju z ženo večkrat obiskala, sem našel dokaz, da otroke res prinaša štoklja,« se je pošalil predsednik, »na dimniku vaše porodnišnice je namreč dolga leta gneznila štoklja.«

Na srečanju je bilo precej govora o usodi manjšin, o globali-

Árpád Göncz in novinar József Szilágyi
Posnetek: K. Holec

zaciji, o priključitvi k Evropski uniji in seveda o dogodkih v revoluciji leta 1956, dejavni udeleženec le-teh je bil tudi sam predsednik. (Obsodili so ga na dosmrtno ječo, »odslužil« je šest pa pol let.)

»Obe skupnosti, prekmurski Madžari in porabski Slovenci, sta v podobnem položaju,« je dejal predsednik. »Obe sta maloštevilni in obema preti nevarnost asimilacije. Za dva matična naroda od deset do petnajst tisoč ljudi ne pomeni posebno število, toda za dve

manjšinski skupnosti je ohranitev teh ljudi vprašanje, ki pomeni biti ali ne biti. Obe državi si lahko privoščita, da skrbita za samobitnost Slovencev in Madžarov, kot za njun najdražji zaklad. In bosta lahko ponosni, če jima bo uspelo ohraniti ti skupnosti. V zadnjih desetih letih smo naredili nekaj pomembnih korakov, čeprav smo po mojem v veliki zamudi. Manjšinci seveda ne smejo vsega pričakovati le od države, od dobre volje države, za obstoj si morajo prizadevati tudi sami.

Vsa čast in spoštovanje babicam, kajti pri malih manjšinah so v tem trenutku one tiste, ki ohranjajo ter prenašajo materinščino in zavest. One so tiste, ki lahko zagotovijo kontinuiteto. To ni nobeno politično vprašanje, to je vprašanje ljubezni. Kakor je tudi pripadnost skupnosti v prvi vrsti stvar ljubezni in čustvene navezanosti in le v drugi vrsti gospodarsko oziroma ideološko vprašanje.« Ali pomeni prihod multinacional, globalizacija in vstop v Evropsko unijo posebno ne-

varnost za manjšine, so vprašali predsednika, ki je nato zanimivo odgovoril: »Dediščino svoje babice lahko ohranjam tako, da jo ponosno razkazuje in tudi tako, da jo skrijem. Menim, da se bolj splača, če jo pokažem, ter se je držim, oklepam, ker me bo tako težje vsrkavala nedoločena siva masa sveta. Že tisoč let živijo na tem območju Madžari in Slovenci, Slovenci celo od Pribine. Svet se je nenehno spreminjal in z njim vred tudi identiteta Madžarov in Slovencev. Toda razlika v identiteti so vseeno ohranili, kajti tudi korenine so različne. Moramo se zavedati svojih korenin. Drugačnost se splača ohraniti, seveda v skladu z glavnimi razvojnimi tendencami sveta.«

Kakšne so možnosti, da bi se ohranile manjšine, je bilo naslednje vprašanje. »Če bo po vstopu v Unijo spet povezano tisto, kar je nekoč bilo geografsko, jezikovno in kulturno povezano, so možnosti, da se manjšine ohranijo ali ponovno oživijo,« je odgovoril predsednik. »Poti, ki so dolga desetletja bile zaraščene in neprehodne, so ponovno narejene in nas spet povezujejo,« je povedal in je s tem mislil tudi na konkretno pot, in sicer na novo asfaltno cesto med Verico in Čepinci. Pred srečanjem v Slovenskem domu je predsednik namreč obiskal Verico, kjer si je ogledal bodoči mejni prehod ter je obiskal tudi lončarja Karla Dončeca.

Marijana Sukič

Oko besede: srečanje slovenskih pisateljev, ki pišejo tudi za mladino

Večernica Feriju Lainščku za Mislice

Na že tradicionalnem srečanju slovenskih pisateljev, ki pišejo tudi za mlade bralce (po letih in srcu), so razpravljali o humorju v mladinski literaturi. Osrednji dogodek je bila podelitev nagrade večernica, ki jo za najboljšo mladinsko delo v minulem letu podeljuje mari-borska časopisna hiša Večer. Tako se je odločila žirija, ki jo je vodil doktor Igor Saksida. Jubilejni nagrajenec, peti po vrsti, je tudi porabskim Slovencem dobro znan pisatelj, pesnik – besedni ustvarjalec Feri Lainšček, izbrano delo pa Mislice, pravljice, ki so bile skupaj s Slovenskim koledarjem v knjižnem daru 2000. Normi Bale, ki je tudi letos z izjemnim posluhom vodila prireditve, je avtor takoj po prejemu večernice povedal: „Pravljice me vračajo v najzgodnejše otroštvo. Mislim, da je otroštvo tisto, ki za vedno zaznamuje človeka, mene je.“

Za vsebino simpozija o humorju v mladinski književnosti skrbi revija Otroci in knjiga. Prvi referat je pripravil Slavko Pregl – Spušcanje ladjice sredi humorja, in povedal, da je življenje polno humorja, le videti ga je treba. Tone Partljič je ugo-

Feri Lainšček in Norma Bale

klovnesa (Moskva) in hči mladinske pisateljice Neže Maurer. Pisateljice in pisatelji so brali svoja dela na osnovnih in srednjih šolah, za prijeten zaključek pa obiskali martijansko cerkev in rotundo v Selu.

Sliki in prispevek: eR

tavil, da so učitelji slabe volje, zato v šolah najbolj manjka vedrine. Sicer pa je po Partljičevi oceni največ humorja v slovenski mladinski poeziji. Referate so še prispevali Bina Štampe Žmavc, Primož Suhodolčan in Borut Gombač. Za prijeten uvod v razpravo je poskrbela klovnesa Eva Maurer, edina slovenska diplomirana

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 MHz

Od ponedeljka do sobote

od 16. do 17. vöre,

v nedelo

od 12. do 14. vöre.

Stanislav Zver

Jožef Klekl – prekmurski Čedermac

Kot 7. knjiga zbirke Graditelji slovenskega doma pri založbi Ognjišče je izšla knjiga dr. Stanislava Zvera Jožef Klekl – prekmurski Čedermac. Avtor, priljubljeni župnik v Bogojini, kjer je bil rojen tudi nekdanji gornjeseniški duhovnik Jožef Košič, pravi, da je knjiga sled poizkusa življenjske skice prekmurskega Čedermaca.

Dr. Stanislav Zver

Knjiga je strokovna, a hkrati razumljiva preprostemu človeku. Ilustrirana je s faksimili dokumentov in dokumentarnih fotografij. O Kleklu sta doslej izšli le dve knjigi: zbornik s simpozija v Rimu in knjižica avtorja Jožefa Smeja. To vrzel v slovenskem zgodovinopisju, ugotavlja založba, bo zapolnila Zverova knjiga. Gre pa tudi za to, ker so doslej Kleklu njegovi idejni nasprotniki prikazovali tako, kakor je njim in njihovi karieri ustrezalo. „Trezni zgodovinarji brez ideološke opredelitve pa niso imeli možnosti v ustrezni knjigi predstaviti prave podobe Klekla in njegovega dela. Šele z letom 1967 (Nova pot) in predvsem z letoma 1970 in 1971 (Stopinje) so začeli dokumentirano pisati o Kleklu,“ beremo v uvodu.

In še: „Zgodovina Prekmurja se je v veliki meri odvijala drugače kot v drugih delih Slovenije. Jožef Klekl je narodno budil Prekmurce, ki so jih Madžari prepričevali, da so Vendi. Klekl je pripomogel, da so se Prekmurci odločili za Slovenijo v prelomnih časih prve svetovne vojne in po njej.“

Slika in prispevek:

eR

Spet se lahko delajo jezikovni izpiti iz slovenščine

Ker ni bilo akreditacije, nekaj časa ni bilo možnosti za opravljanje jezikovnih izpitov iz slovenščine. Po informacijah Jezikovnega izpitnega centra v Budimpešti (ulica Rigó) se od 1. novembra ponovno lahko opravljajo izpiti tudi iz slovenskega jezika.

Kakšno leto je bilau 2001?

Predsedstvo Drštva penzionistov

O tom smo si pogučavali v Varaši na občnem zbori Drštva porabski slovenski upokojencev. Po statutu (alapszabály) društvo upokojencev vsakšno leto ma občni zbor (közgyűlés), gde se oceni ednoletno delo. Istina, ka je ešče nej konec leta, depa največši tau našoga letošnjoga dela je že za nami. Kakšne programe smo meli v tom leti? Člani društva smo meli dve srečanj, ojdli smo na izlet v Sombotel z dvoma autobusoma, sprejeli smo na eden den člane upokojenskega društva iz Murske Sobote, pelali smo je v Sombotel, ponudili smo njim celodnevni program. Naše sekcije so programe naprjale po vasnicaj, na Dolenjom Seniki, na Veri-

ci, v Števanovci smo goščice lúpali, na Gorenjom Seniki je sekcija organizirala srečanje za vse domače pa za tiste tū, ki so z Gorenjoga Senika, pa več ne živejo tam. V Slovenskoj vesi so Varašanci z domanjimi upokojenci na fašenek maškarado pa bal naprjale, gde so se njim pridružili mladi pa mlajši tū.

Kak je tau mogoče bilau finansirati? Za tau smo si že vónajšli edno dobro prakso. Pišemo vsepovsedik natečaje (pályázatok) pa dobimo pejnaze za konkretne programe. Zvün toga zaprosimo naše slovenske vasnice, gde delajo slovenske manjšinske samouprave, naj nam pomagajo. V tauj leti je vsakša slovenska

ves dala nam pomauč. Varaška lokalna samouprava vsakšno leto vónapiše natečaj, na tisto se vsigdar glasimo pa dobimo tū pomauč od nji. Na velko pomauč nam je Državna slovenska samouprava tū. Največ pomauči pa dobimo od Slovenske zveze, stera tak drži, pa je tau pravica, ka smo mi njeno društvo.

Našo društvo je letos melo 1 milijon forintov, iz tej pejnaze nam na drugo leto dosta ne ostane. Pa tau je tū potrebno povedati, ka upokojenci, člani društva, so tak, ka nega takše prireditve, gde bi sami s svoje žepke nej aldúvali. Tak leko povejmo, ka mi ne čakamo tau, ka bi se nam od nitek samo tak doj sipavalo, mi sami tū vsakmau v žepko segnemo. Letos smo dvakrat bili z našimi programi v Sombotel. Sombotelska slovenska samouprava nas je vsakmau sprejela, nam pomagala, zatok se lepau zahvalujemo, posebno pa Mariji Kozar.

Pred občnim zborom smo meli kulturni program, sterga so nam dali skupini Pristavske ščuke iz Slovenije pa edna nauva slovenska kulturna skupina, oktet z Gorenjoga Senika. Ščuke so nam na večerji skauz igrále, mi smo se pa malo veselili. Našo društvo ma 124 članov pa se na-

Papiri pripovejdajo

Teštament

V Števanovci je 26. februara 1796. leta edna mlada mati merala, stera je ranč dejte rodila. Zatok je dala teštament narediti, v šterom je svoje penaze na svoje dejte pa na števanovsko cerkev njala:

„Vu imeni Oči, Siná in Svetoga Dühá. Ge, Őrže Gaál, zakonska tivarišica Jožefa Dončeca, se dobro prebrodila, kak je kratko človeka življenje. Vejm, ka smrt ne morem vookrauziti, samo tau ne vejm, v šteroj vöri po mé pride. Za toga volo, ka bi se po mojoj smrti nej svajúvali, se nej srdili - v svojoj skrajdnjoj smrtnoj betegi, de pa eške par pameti - takši teštament napravim:

1. Vse peneze - ka se ge s sebov prinesla k tome rami, kam se se oženila - se dobila od svoje matere Ilone Herczeg. Iz té penez se na pausado dala svojma nejpravome oči (oči-mi) Matjaži Orbani 120 forintov. Té peneze ge na števanovsko cerkev njam. Gda mergém, té peneze un včasik more prejkdati cerkvi.

2. 177 forintov in 45 krajcarov njam svojoj ceckatoj deklitini Mariji Dončec. Če bi mrla, té peneze aj tó cerkev dobi.

3. Peneze, ka par možej mam - s postalino vred - njama dam, s tem, ka aj mojo sirauto dejte gorzrani, pa meše plača za mojo dūšo.

4. V Farkašovci mi eden možki dužen 15 forintov. S toga aj plačajo meše v števanovskoj cerkvi za mojo dūšo in za dūšo moje pokojne matere.

5. Pri mojoj posteli stogi zdaj števanovski birauf Istvan Dončec, šteri je cerkvena kotriga tó, oča mojga moža Istvan Dončec, mauž Jožef Dončec in števanovski škonik Jurij Marič. Uni svedočijo, ka so te teštament od méne čüli.”

Mlada mati je 9. marca mrla. Po tistom se je zglasila njena žlata po materi, ka uni bi mogli erbati po njej. Prej nej mejla pravice do toga, ka bi svoje peneze na cerkev njala. Šli so zemelskomi gospaudi, šteri je potrdó teštament. Tak, ka je penaze erbale števanovska cerkev.

Marija Kozar

Veselje je tó nej falilo

pona nauvi prosijo vcuj. Na občnem zbori nas je več kak 100 članov bilau. Za nauvo leto nejmmo ne vejm kak velke načrte, depa naš cilj je tau kak do tejsa mau, zdržati

naš materni jezik, za naše programe pridobiti mladino.

Irena Barber
predsednica društva
(Posnetki: K. Fodor)

Senički oktet

K r i ž i

Kak demo na Verico-Ritkarovce, dosti križov vidi-mo, samo tau ne vejmo, ka zakoj so je postavili. O tom sam spitalava Kaucino Ilonko. (Na žalost ona je že edno leto pokojna.) Prajla sam njej, ka gnauk ešče nazaj pridem pa do mi te več gučali od senje pa od čüde, ka se je zgodilo gnauk svejta. Bau-g nam je nej dopüsto, ka so moja baba, materina mama, prva mrlí.

»Ednoga so za toga volo postavili v Ritkarovci, ka so se s kravi pelali dola po ednom velkom brgej pa so se kaule gori obernaule. Trno so se zbojali. Mislili so, ka do vsi fertig, depa na srečo se njim nika nej zgodilo, nej kravam pa nej njim. Te je ta držina postavila te križ, ka se, Bau-gi vala, nika nej zgodilo. Spominam se na tau, ka so mi ženska večkrat tau tapri-

dejte mrlau, več so pa nej mogli meti. Takšno veliko žalost so meli, ka so nej mogli pozabiti, ka so dejte zgibili, pa več ne morejo meti. Tak so si brodili, ka če edno kapejlo postavijo pa do v njej molili, te bole leko pozabijo tau veliko žalost. Vsakšo nedelo so friške rauže nesli pa so trno dosta molili v tistoj kapejli. Tau je pa za nas tu dobro zdaj, ka mammo edno

- Tak se spominam, ka se je ešče nika čüdnoga zgodilo v Ritkarovci?

»Tau je istina. Od kapejle, kak demo tadale po pauti, se je tu zgodilo gnauk nika čüdnoga. Tak so njim gučali, ka Ejvicina Ruža. Njini mauž je dugo v Ameriki delo pa je gnauk domau prišo z dosti pejnazi. Dočas, ka je človek nej doma bijo, je ona mejla ednoga drugoga moškoga. Samo je te v navauli bila, gda je on domau prišo. Njej je trbelo pejnaze, pa je nej vejldla, kak naj od njega vkraj vzeme, ka te z ljubivom mejla pejnaze. Te si je tau vözbrodila, ka moža bu-je, pejnazi njeni baujo, če de pa stoj pito, gde je mauž, tau povej, ka je nazaj v Ameriko odošo. Pa je tak bilau tü.

Moža je bujla, v dvauri je bijo eden stüdenec, pred njim je edno grabo sko-pala pa ga je zakopala. Tau je nej dojšlo, ka ga bujla, like ešče ma je roke pa noge tü vkraj zosejka-la. Gda ga je zakopala, je rau-ža gora posadila pa je tak delala, kak če bi se nika nej zgo-dilo. V sausedi je živo eden človek, na dru-gi den je üšo kosit pa se ma

je čüdnö vidlo, ka Ruža tarnac bejli, ka tistoga časa bi ešče nej trbelo. Človek je pito, gde ma moža, ona je pa prajla, ka nazaj v Ameriko odošo. Te sam sledkar zvej-dla, kak je vöprišlo. Eden človek je tau vido. Dugo je nika nej gučo, te pa gnauk itak vöovado žandarom pa te so go odpelali v vauzo. Gda so po njau prišli, je mogle ona sama vöskopati moža pa so ga tak v škrinjo djali. Töj v Ritkarovci so ga pokopali. Na pa te je nikša amnestija prišla, so go vöpisili pa je furton gučala, ka je ona velka grejšnica, ka

je moža bujla. Po tistim je vsakši večer moža vidla, ka ji je nazaj odo, ranč vö z rama nej smeja titi, ka ga vsepovsedi vidla. Bau go je

- Tau sam čüla, ka na tis-tom mesti nika videti.

»Tau je istina. Tam na tistom mesti so takšne lejpe mar-garete cvele, ka indrik nin

Pokojna Kaucina Ilonka z vnukico Valiko in pravnukico

nej bilau. Samo zdaj je že gauska pa nika nej videti, depa dja sam tü vido tisto, rejsan so tak cvele, ka takšne indrik nej bilau.»

- Vi ste meni gnauk o tom gučali, ka se vam nika takš-nö senjalo, ka ne morete pozabiti. Ka je tau bilau?

»Tau se mi senjalo, ka sam vö z rama üšla vodau gonit pa se na zraki Jezuša vidla. Tak sam vidla, kak gda na kejpí vidiš, ka na glavej je emo korono pa ma je po glavej krv dolatekla. Pa je tak pravo: „Znauva me koronüvate, k meši ne odite, svetke ne svetite in delate, Boga ne vördjate, kraj od vöre se obračate, üši ste kak poganji!“

Vse mi je vrauče gratalo pa sam v senji prajla Jezuši, naj lüsvi odpisti tau, dja sam nigdar nej delala pa sam Boga furton molila. Pa sam samo gučala, nigdar nemo po svetkaj delala, pa mo ešče več molila kak do tejsa mau. Rejsan od tistoga mau, ka se mi je tau senjalo, sam čeri tü prajla, naj nigdar ne dela, kakšnikoli svetek baude. Pa trno, trno dosta Boga molim. Depa tau, ka se mi je tisto nauč senjalo, nigdar ne pozabim.»

Babica, počivajte vmeri!

Valerija Časar

povejdali. Trno grdi brej je tam, ranč si ne vejmo zbro-diti, kak so leko tam živi ostali, gda so se gora obrnau-li.»

- Tam pri vas, pri vaši izi, tü stoji edna kapejla. Sto je pa tisto postavlo?

»Tisto se je pa tak zgodilo, ka so Žadjacina Marica imeli edno dejte pa njim je tisto

kapejlico. Že deset lejt vsak-šo leto držimo mešo, ka z Budimpešte pridejo mlajši, šteri se veronavuk včijo pa popovdje. Od tistoga mau, ka so Marica mrlí, vsakši ne-se rauže pa zmoli pri tisti ka-pejli.»

Samo moja baba več ne-moli pri kapejli, liki v nebe-saj moli za nas!

pokaštigo. Pred smrtjov je k Kaucini prišla pa prajla: „Djanci, mogla mo mrejeti, ka on furton nazaj odi po-me. Vejta, dja sam velka grejšnica.“ Edni ženski je pa tau prajla Ruža, ka je ta žens-ka tü lagvoga moža mejla: „Pa ka trpiš, buj ga, buj ga, vej sam ga dja tü bujla.“

- Vi se na tau spominате?

»Spominam se dobro pa sam ešče samo pet lejt stara bila. Tak dobro vejmo tisto, gda so go gnali žandarje, ka je očajk v rokej mejla, s tistim je moža bujla. Mi mlajši smo gledali pa smo prajli, ka zdaj tau pelajo, stera je moža bujla.»

Eštja so zvonauvi nej meli mira

Terplan, po domanjom Šotjin Jenő v Števanovci, so mi dosta vse pripovedjali od tisti časov, gda je štja bola nej bila pravica v rosadi kak zdaj. Oni so se tu v lagvom cajti narodili, 1929. leta, etak so v mladi lejtaj dosta lagvoga mogli preživeti. Med drūdijm na tau tū dobro vardjajo, zakoj ma števanovska certjev od drūdje bojne naprej samo dva zvona.

- Jenő bači, od vas sam čojla, ka je prej števanovska certjev štiri zvoné mejla, gnesden pa samo dva ma. Ka se je zgodilo s tejm zvonauvi?

„Enoga so tapelali, gda prva bojna bila od 1914. do 1918. leta, dapa tisto dja ne vejim, stero leto so ga tapelali. Drugoga so pa tapelali marciusa 1945. leta. Gda so zvonar zvonili, je cejla ves vejdlja, ka do zvaun ta pelali.”

- Kak je lüstvo s tistoga vedlo, ka do zvaun tapelali?

„Tak lepau so zvonili. Tau dja ne vejim taprajti, kak leko tak zvoni. Depa s toga je te že lüstvo vedlo. Te so zvaun dola vzeli, so ga dola ličili pa se je zvaun počo. Tōj sam bijo na placa, gda so ga dolaličili.”

- Sto so bili, ka so prišli po zvaun?

„Tau dja ne vardjam, ka za edni je bilau. Depa na notarstvi (jegyzőségen) so se zglasili pa so prajli, ka štjejo.”

- Tistoga ipa te tau takšna šega bila, ka so zvonauve samo tak tapelali z vesi?

„Ja, zatok, ka so štütje redli s toga. Zvonauve so gora otopili pa so štütjine cevi redli.”

- Vaša žena, Iluš neni mi pravijo, ka so drūdji zvaun vaš oče tapelali. Te so nji vdinjali ali njim je mujs bilau?

„Ja, mujs ma je bilau. Zapovedli so ma, ka mora konja prežiti pa s kauli tapriditi pred certjev. Zvaun so ma gora naklali pa ga je v Varaš pelo na železniško postajo (vasútállomás). Taum so ga dola spraznili. Gda je bojna minaula, te štja itak taum bijo. Steli so ga nazaj pripelati, dapa paučeni bijo pa več nej bijo za nōjc.”

- Kak so leko tisti žmeten zvaun zdigali, kak so ga dolavzeli?

„Tau dja ne vejim, ka sam nej bijo gora v tōrmi. Tau sam vido, ka so ga vōsūnili, kak je ta mala okna, taum se je gnauk preobrn pa te tak je na eden tjtjeo dola zleto pa se počo.

- Kak so nōjcali te zvonauve v cerkvi?

„Najmenši zvaun so samo te nōjcali, gda je stoj mrau. Če je žena mrla, te dvakrat, če moštji, te so pa trikrat zvonili. Drūdji zvaun, stero ga so tapelali, s tistim so v tjedna zvonili. S tejm, ka je austu v cerkvi, s tejm so pa samo v nedelo podne zvonili. Gda je pokapanje bilau, te so zvōjn maloga s vsejmi zvonili.

- Ka pa gnes, kak nōjcajo tejava dva?

„Tōj zdaj nika nejga razlike, z dvōma nika drūgo ne mora. Zdjaj sta že na električno postavljeniva, več nej trbež z vaužami zvoniti.”

Klara Fodor

Slovenka v Budimpešti

Če na pravom mesti maš pravi lidi, ti dosta leko pomagajo. Zdaj bi vam nekakoga predstavila, stero v Porabji samo nistarni poznamo, depanjena korenjé es, v Ritkarovce segajo. **Eva Terplan**, čij Vendela Terplana, v Budimpešti žive. Gda so v Budimpešti organizirali slovensko društvo, je sledkar ona tū not staupila.

• *Eva, malo se mi predstavi, guči od sebe, od toga, ka zakoj tebe vsepovedik leko človek vidi, gde se kaj „slovenskoga” godi?*

»Od mala malūj mau znam, ka je moj oča Slovenec. Gda sam ešče mala bila, se dobro spominjam, ka gda so očini bratje prišli, so napona slovenski gučali. Žau, ge sam se nej navčila slovenski, depa moram povedati, ka se gnes včim slovenski. S slovenskimi zadevami sam se kesnau spoznala, sam že bila kauli 30 lejt stara. V Budimpešti so tistoga reda ustanovili slovensko društvo. Začnila sam na prireditve ojditi. Tam sam mejla priliko spoznati nistarne porabske lūdi, sploj pa kakše kulturne skupine. 1998. leta, gda so pa volitive bile, sam kandiderala za člana slovenske samouprave v 18. okraji. Tam so me izvolili, delam kak predsednica kulturnoga odbora.«

• *Znam, ka zvūn toga maš ešče edno funkcijo. Ka je tau pa kak si ti prišla do toga?*

»Mladinski forum za manjšine na Madžarskem (Magyarországi Kisebbségek Ifjúsági Fóruma) je poisko Državno slovensko samoupravo, naj nekakoga pošle v tau organizacijo, gde majo redno sestanke, rešujejo manjšinske mladinske za-

deve. Slovenska samouprava je name poslala pa sam redno ojdla na te sestanke. Med tejm je pa Ministrstvo za mladino in šport (Ifjúsági és Sport Minisztérium) name zaprosilo, da bi bila članica Sveta za mednarodne programe (Nemzetközi Programok Tanácsa), ki ma 9 članov plus predsednika.

Name je zaojdla čest, da v taum svejti predstavlam na Vogrskom živeče 13 zamerkanke manjšine. Ta svet je lani jeseni začno delati, od tistoga mau redno delam tam, odim na sestanke. Kak je cajt ušo naprej, vse bole sam vidla, ka tau delo ne morem opravlati tak, ka bi redno službo tū mejla. Etak sam pa prosila Državno slovensko samoupravo pa Slovensko zvezo, da bi mi dali minimalni honorar, ki sam ga dobila tū. Svojo delo opravlam doma, etak mi pa honorar pokrije telefonske pa becinske stroške. Depa med etakšimi pogoji tū škem pa rada delam, opravlam, ka so mi zavūpali.«

• *Znano je, ka ta svet ma pejnazje tū, s sterim pomagla mladinskim pa manjšinskim organizacijam. Je s toga našim slovenskim organizacijam tū kaj prišlo?*

»Rejsan je tak, ka mamu „proračun”, s steroga te cilje leko pomagamo. Mamu 300 milijonov forintov, ka je Evropska unija dala. Ka pa nas zanima, je 87,5 milijonov forintov bilau na tau leto. S toga smo mi sploj lepau dobili. Državna slovenska samouprava 700 gezero forintov za srečanje porabskih Slovencev, Slovenski radio 200 gezero za mladinski spored, dolnjeseeniška lokalna samouprava 390 gezero za mednarodne športne srečanje, varaška gimnazija 145 gezero, varaška šola Arany János 200 gezero za letovanje, Slovenska zveza 700 gezero za likovno kolonijo mladih pa za konferenco, dolnjeseeniško športno društvo 1.300 gezero za obnovitev sanitarij pa Slovensko mladinsko društvo 400 gezero za izlet v Slovenijo. Tau je več kak 4 milijonov, skurok 5 % cejlaga proračuna.«

• *Tau so lejpi rezultati pa velka pomauč nam, Slovencom. Kak pa naprej?*

»Tau je znano, ka sam ge samo edna od 10 članov in tam samo leko predlagam pa prosim. Tau pa batrivno napravim, če rejsan naprej ne vejim, ka se prška pa ka nej. Ge mo na tejm, ka našo narodnost mo zvūnredno pomagala, kakoli ka mi je naloga 13 narodnosti pomagati pa je natečajov dosta. Rada sam, ka računajo že z menov v Sloveniji tū, me zovejo na različne sestanke, prireditve. Zatok sam pa že poleti bila na jezikovnem tečaju v Ljubljani, gde sam odlično končala pa bi rada k leta tū šla. Naš svet de k leta januarja v Monoštri držo tridnevni dijlejš (sejo). Tau je za Slovence nej malo delo.«

I. Barber

OD SLOVENIJE...

Prvi primer BSE v Sloveniji

Dodatna preiskava v referenčnem laboratoriju v Bernu v Švici je potrdila ugotovitve Nacionalnega veterinarskega inštituta o pojavu prvega primera bovine spongiformne encefalopatije (BSE) v Sloveniji, ki so ga odkrili pri govedu s kmetije v Zgornjesavinski dolini. Kljub obžalovanju zaradi prvega uradno potrjenega primera BSE v Sloveniji je kmetijski minister Franc But menil, da je pomembno predvsem dejstvo, da sistem za zagotavljanje nadzora nad boleznijo deluje. Sistem je izločil bolezen in potrdil, da potrošniki na krožnike dobijo varno hrano. Glede dodatnih ukrepov ob pojavu bolezni BSE je But omenil veterinarske ukrepe, predvsem nadaljnjo visoko stopnjo sistemске preventive, obveščanje javnosti, ki naj bi seglo vse do posameznih gospodinjstev, ter pokrivanje morebitne gospodarske škode, ki bi jo zaradi pojava bolezni lahko utrpeli slovenski živinorejci. Ob tem je minister, ki je o dogodku obvestil tudi vse svoje kolege iz držav članic in držav kandidat, prepričan, da Slovenija zaradi uradno potrjenega prvega pojava BSE v trgovini z govejim mesom z EU ne bo imela težav, saj petnajsterica zavzema stališče, da državam z delujočim sistemom nadzora ne sme biti otežena medsebojna trgovina.

Minister But poudarja, da želijo slovensko in tujo javnost prepričati, da se mora Slovenija podobno kot druge države, kjer se je bolezen BSE pojavila, naučiti s to boleznijo živeti. But ne pričakuje, da bo država zaradi pojava BSE izpadla iz ugodne druge od štirih skupin, v katere je Unija glede na geografsko tveganje za pojav bolezni razvrstila evropske in tudi druge države.

Rejci, ki pojav BSE v Sloveniji označujejo kot hud udarec za slovensko kmetijstvo, pričakujejo, da bo vlada po vzoru držav EU poskrbela za ustrezne mehanizme, s katerimi bo nadomestila nastalo gospodarsko škodo. Tudi mesnopredelovalna industrija, ki je že občutila zmanjšanje povpraševanja po slovenski govedini doma in v tujini, pričakuje, da bo država pomagala pri ohranitvi prodaje mesa in izdelkov iz govedine.

Valerija Farič, gnes že Gašparova, z Ritkarovec, stera s svojo družino žive v Čepinci, nas je ziskala po telefonu. Njivo Turistično društvo Čep-Čepinci nas je pozvalo na gostanjski piknik. Trge smo se napautili, dapa tak, ka smo samo telko vedli, ka nam športno igrišče trbej nindar v gaušči, šumi iskati v Čepinci. Zato smo se znašli, nazlúk smo staučili v krčmau nika požrejt, gda smo sprobavali vózvedati, gde je te piknik. Dobro, ka sreča ne odi sama, dve ženske so tu ranč po tau pa uti odle kak mi, etak smo se leko pelali za njimi, kak kakšni gospodje. Gda smo zaglednili tisto lejpo mesto v gaušči, gde je športno

Diana Črnko, predsednica društva

igrišče, na krajma vózraščene drejve, zar za njimi mali potok, pred njimi pa lesena kuča, kaulekvrat z goščami, smo se skur v nebesaj poznali. Pod drejvami so se že dve pridne ženske z gostanjimi vred tak vrtile kaulek ognja kak ringišpil. Druge ženske so nas včasini gora prijale, nejsmo vedli, če mo fajnske dinjove pogače, torto, pokaraje djeli ali dober mošt pa nauvo vino pili. Naj od gostanjov ranč ne gončim. Že ne paunim, gda sam djepla tak na dobro spečene gostanje kak v Čepinci. Lüstvo se je pomalek tū začnilo nabirati z decov vred. Goslarski trio Prekmurci so ma tū tak davali, ka je gaušča vse štrmela, divdjačina se je pa vejndar vrtila kaulek borauv.

Predsednica Turističnega društva Čep-Čepinci gospa

Diana Črnko nam je že gna uk pripovedjala, ka dela njivo društvo. Med drugimi se z njauv tak dobro pogučavati, ka sam nej mogla vóprestati, ka bi go nej prosila malo pá na gonč, te pa že zakoj bi druge malo tū nej.

- Gospa Diana, s kakšnim namenom, ciljom orga-

nizirate gostanjski piknik? „Vsakšo jesen pripravimo mali kostanjski piknik. Pečemo kostanje, ženske spečejo domače pogače, pecivo. Skaus pozovemo deco s šaule pa te eno par žensk se špila z decov pa igrice delajo. Lidge ponavadi bola prauti večera pridejo, zatau ka smo v takšnom krajji, ka so pavri, sobota je, večinoma se še dela. Proti večera, gda že nūcamo posvejt, največ te vkūp pridejo.“

- Že od podneva maupečete gostanje, samo ka kumar zandolejte, ka se nam tak dajo gesti. Vidim, ka že vrečete delate z novin pa gostanje pakirate nota, zakoj?

„Gda pride lüstvo, te vsakšomi ponidimo za šenki, pecivo gli tak za šenki. Mamo povablene ženske tūdi z

Pečeni kostanji,

Neradnovec, nej daleč vkraj od nas. Telko, ka te nede sila, prlej pripravimo.“

- Gde poberete vkūper telko gostanjov?

„Kostanje je vsakša ženska nika nabrala. Geste šuma, prav tam, kak sam ges doma, ka je cejla kostanjova. Kostanjov je v Čopinci preveč, kak ste sami tūdi leko vidli“

- Vūva dve z gospauv Marijov vsakša po svojom pečeta kostanje. Leko nam ta povejte, kak?

„Gospa Marija ma centrifugo od staroga pralnoga stroja, mašina. Ona kūri z drva mi. V tisto centrifugo kostanje notri zasiple, ma en ročaj (prejlonč) gor napravleno na eno železje in te tisto vrti okaulik. Kak se kostanji

Marija Ošvald pa njena naprava

na fajn vrtijo, tak se enakomerno, na gnaki pečejo. Ge mam malo bola modernejši sistem. Ge mam plin (gáz) pa te gorilec pauleg.“

- Ge tak vidim, ka vi s tejm modernim sistemom la govejšo delo mate, ka naprastanoma morate gostanje obračati, mejšati s tisto lo-patov za tjojanje, ka vam ovak leko zgorijo.

„Ja, ge moram večkrat obračati, ka se od plina hitreje pečejo. Če nemo obračala, se mi popaukajo.“

- Zakoj pa dejete spečene gostanje v mokro salvejto?

„Zatau, ka se te ležej dajo lūpati. Nej daleč nazaj smo po radiji čuli pa ženske so nam tū pravle, ka eno vōro prlej, kak začete kostanje pečti, morate namočiti gostanje v solanoj vodej. Tak, ka gda se gostanji spečejo, te ležej lūpate pa tūdi ne paukajo.“

- Gda je moja mama gostanje pekla štja doma v Števanovci na špajerti, istina, ka samo v laboški, te je sirauve gostanje prvim furt nota zrejzala. Vi tau ne delate?

„Če ji namočiš v solanoj vodej, te ti nej trbej, ka ne paukajo. Ge zdaj mam gli takšne gori, ka mam zrezane. Če nemaš zrezane, te ti pa popaukajo. Je tak, trbej zrezati tūdi.“

- Kelko gostanjov ste gnes prinesli?

„Zdaj mam tū vōni 15 do 20 kil, samo pa mam še v avtoni tūdi. Tak, ka če de sila, gostanjov je zadosta, nede nevol.“

- Monika ti si tū tōj med mlajši,

prosim, malo se nam nota pokaži, predstavi!

„Monika Črnko, doma sem v Čepinci 129.“

- V steri klas, razred odiš?

„V peti razred.“

- Kak se počutiš na tau pikniki?

„Fajn je, ka sem leko med otroci.“

- Ka delate vi otroci?

nauvo vino...

„Zdaj trenutno se špilamo igro „Jakec, kje si?“
- *Kak se tau igro trbej špilati?*

„Tak, ka je eden znautri pa drugoga lovi.“

- *Tvoja mama je tū tōj ali si ti samo sama prišla?*

„Moja mama tūdi tū pa ati pa sestra.“

- *V prejšnji lejtaj si že tū bila?*

„Bila sam dostikrat tak na tekma, samo na piknikaj nej.“

- *Zdaj si dobila volo, ka drugo leto tū pridete s starišami?*

„Ja.“

- *Gospa Marija Ošvald, vam tōj pri ognji vrazjo mora titi, vidim, ka redno rdeče lice pa roke mate. Kak leko tau vō trpíte?*

„Pa ide, tū je toplo, če gli, ka je vanej že mrzlo. Fajn družba je, muziko mamō, tau je nej slabo. Tau je ogenj, gda bola gori, trbej bola paziti.“

- *Tau ste vi vōnājši ali ste že der vidli, ka se s centri-fugov leko pečejo gostanji?*

„Tau je moj mauž vōnājšo. Doma smo stari mašin tavō lūčili pa je te mauž gor prišo, ka tau bi prej fajn bilau za gostanje pečti. Un pa sin sta vtjūper vō zbrodila, ka ozar eno železo gor napravimo pa mo tak fajn lepau leko gonili pa pekli.“

- *Tōj kaulek vas je vse puno sōjo listje. Se ne bojíte, ka se kaj vužđe?*

„Nej, ka mamō pauleg potok, vodau mamō ustavleno, včasik doj polejemo pa pogosimo, če ogenj baude.“

- *Gnes ste zatok vi en grej tū napravili. Gda smo prišli, sam čōlja od vas, ka ste prej drva vkradnili.*

„Dja pa tau nemo vse z dau-mi nosili. V gaušči smo pa v gaušči drva leko vkradnemo. Vej so vtjūp spravlene bile že, kaj pa nej domau odpelo?“

- *Mislim, ka ste gnes že telko gostanjov spekli, ka vam pomalek že višje pride, nej?*

„Zdaj mi višje pride, ka idem domau, zatok ka me zdaj pa doma čaka slūžba. Moja kolegica Diana de pa dočas pekla, ka gostanji baudejo pa ka de stoj djo.“

- *Kleta vas pozovemo v Porabje, depa tak, ka te mogli prinesiti gostanje pa centri-fugo tū, drva mamō.*

Mlašečo veselje (na sređi Monika Črnko)

„Samo, če nas pistijo prejk granice, vej pa te mašin je opasan.“

- *Ka pa Joži Hirnók, kak se pa počūtiš ti?*

„Jaz se zelo dobro počutim, kot zmeraj v Prekmurju, na Goričkem. Dobro vzuđje je, je kar nekaj ljudi, dobra pijača, novo vino. Mislim, da ljudje tukaj so zelo prijazni. So nas zelo dobro sprejeli. Na koncu koncev se počutimo, kot če bi bili doma.“

- *Ka bi bilau, če bi na drugo leto naša zveza tū vtjūp sprajla en gostanjovi piknik v Porabji?*

„Mislim, da bi bilo zelo dobro. Moramo si izbrati kakšno vas, če nimamo toliko kostanjov, bi pripeljali od tukaj. Važno je to, da se zberemo, da bo čimveč ljudi in se pač dobro počutimo.“

Zvōjn vse toga, smo štja malo čepinsko gauščo tū skra-jej poglednili. Za eno fajnsko večerdjo valaun grbanjov, (prvoga je najšla Marijana, tau je bila velka čūda) pa golaubic smo tū na-

pa nji nazaj. Naš avto si je med njivimi velikimi mašini telko mesta najšo, ka se je nikak zatok prejk potegno. Samo ka nam eden bola takšen prejdjen forma moški začno tolmačiti, naj nikam nedemo, ka skaus etak ali tak nemo mogli priditi, ka je paut zaprejta. Bus vozi gora lidi. Samo smo pa nikak nej mogli gora prijati, če bus leko pela, zakoj te mi ne moramo prejk števanovske vesti. Na, dočas nam je ta raztol-

mačo, mislim, ka ga je aumana tū vō polejala. Nas pa zatok, ka smo se rejsam mogli tanazaj obrnauti pa pelati prejk po pravoj oprejtij granici domau. Žau nam tak preveč nej bilau, ka smo bar med prvimi, steri smo se pelali po dobro nauvoj pauti. Domau smo štja tū v svetlini leko prišli pa žmano gobovo večerdjo pripravili. Čepinske ženske, Baug plati za te lejpi den! Kleta se vidimo pri nas!

Besedilo in posnetki:
K. Fodor

... DO MADŽARSKE

FIDESZ v
Internacionalu
krščanskodemokratskih strank

21. novembra so v glavnem mestu Mehike stranko FIDESZ sprejeli v Internacionalo krščanskodemokratskih strank, ki združuje 82 strank iz dvainšedemdesetih držav. Madžarskega premijera Viktorja Orbána so predlagali za podpredsednika tega združenja. Madžarska provladna stranka je pred dobrim letom zapustila Liberalno internacionalo.

Majhna razlika med dvema največjima strankama

Po javnomnenjskih raziskavah Sonda Ipsosa je v mesecu novembru zelo majhna razlika med dvema vodilnima strankama. Če bi bile zdaj volitve, bi lahko Fidesz (Stranka mladih demokratov) računal na 26 odstotkov glasov, opozicijski socialisti pa na 24 odstotkov. Med tistimi volivci, ki gotovo vejo že zdaj, katero stranko bodo volili na volitvah 2002, imajo večjo podporo socialisti (44 odstotkov), na drugem mestu je vladna stranka Fidesz v koaliciji z Demokratičnim forumom (43 odstotkov). Po teh podatkih bi prišli v parlament še dve stranki, in sicer desničarska Stranka madžarskega življenja in resnice ter liberalna stranka Zveza svobodnih demokratov. Obe stranki imata pri volivcih približno petodstotno podporo.

Programi

- 24. novembra je gostovala v Szombathelyu pri slovenskem društvu gledališka skupina iz Puconcev.
- 29. novembra bo zadnja seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.
- Slovenska samouprava 18. okrožja v Budimpešti prireja 1. decembra predbožično prireditev, na kateri bodo sodelovale ljudske pevke iz Števanovcev ter učenci gornjeseniške osnovne šole.

„Horthy mi je biu boter“

Sprvga sam nej dau valati, gda so mi pripovedjali, ka Miklósi Szupperi je Horthy krstni boter. Mislo sam, ka me za norca majo. Zaman so mi trdili, ka je tau rejsan tak, dja sam nej dau valati. „Če nam ne daš valati, te idi pa pitaj Szuppera, vej ti on puvej, ka je istina.“ Pa rejsan tak bilau. Edan zranjak dem k Miklósi pa je že na pragi pitam.

- *Rejsan istino, ka je vas krstni boter Miklós Horthy bijo?*

- *Istino. Gde je dosta mlajšov bilau, tam so te leko zvali Horthyja za krstnoga botra. Dja sam trinajsti bijo, zato mi je on krstni boter.*

- *Od tauga mate kakšne papire?*

- *V krstnom listi je tau napisano, sto je boter. V župnišči ti naprej leko poiščejo.*

- *Kak je grato Horthy koma boter? Tau je prositi trbelo?*

- *Trbelo je edno pismo pisati pa v tauj prositi njega za botra. Gda so pismo dobili, te so po telefoni malo spitali, če je tau rejsan istina. Potejn so pa pismo nazaj poslali, ka baudejo krstni boter.*

- *Gda je krstija bilau, te je stoj prišo iz Budimpešte?*

- *Nej, samo eden pak so poslali, v sterom je gvant bijo pa petstau pengónov. Za telko pejnzej je tistoga reda edno kravo leko tjójo.*

- *Te ste bogatoga botra meli!*

- *Tau gvušno, samo tau je baja, ka potistim več nikanej poslo.*

- *Ka mislite, zaka je lústvo Horthyja zvalo za botra? Za volo pengónov?*

- *Dja tak mislim, ka najbolja za sam pa skur pozabo prajti, ka sam dja ime Miklóš za volo Horthyja daubo. Tak so prajli oca, če je že gnauk on*

krstni boter, te naj njegovo ime dobim.

- *Dosta vas je bilau mlajšov.*

Miklós Szupperi gnes

- *Tü v krajini dje eške taši človek, steromi je tó Horthy bijo krstni boter?*

rasli, dapa veselo. Iz štirinajset nas že samo pulonja žive. Prvin gda smo vküp prišli, te je tisto tak vögledalo, kak če bi gostúvanje bilau. Tau je baja, ka zdaj je tau že vsigdar redkejšje, zato ka nega cajta. Eden tü žive, drügi tam, najbola daleč ena sestra, v Švajci.

- *Kak leko edna mati telko mlajšov zrani?*

- *Težko, mislim, ka sploj*

kraj od rama zagnali, zato ka če bi se mi vcujsprajli, te bi tam mesa nej ostalo. Te vekšo svinjau nište nej emo kak sedemdeset ali osemdeset kil. Dostakrat, gda smo lačni bili, sam materi pravo: »Vejte ka, mati, vej mo dja piso krstnoma botri, naj pošle nam malo mesa.« Tašuga reda se je mati samo zasmejala, dapa nika nej prajla.

- *Kak tau, ka je prvin telko*

Stari držinski kejp:
na njem je samo 10 mlajšov

te ste zato žmetno živlejnje meli, nej?

- *Nej na teltja, zato ka sam dja služít ušo k botri.*

- *Zaka, botra je nej Horthyja žena bila?*

- *Nej, botra je iz naše žlate bila. Šest lejt sam star bijo, gda sam k njej ušo služít pa od tistac sam se oženo tó.*

- *Kelko razlike je bilau med vami pa med najstarejšjo sestrov?*

- *Petdvajsti lejt razlike.*

- *Gda ste v službo šli ali v tašo mesto, gde ste te papire núcali, nej so vas spitali od krstnoga botra?*

- *Kaj nej, dapa težko so dali valati, ka je moj boter tisti Horthy, steri je minister bijo. Dostakrat so se samo smejali pa so prajli, ka tau nej istina.*

- *Srečali ste se vi s Horthy nom?*

- *Nej, nikdar sam se nej srečo z jim.*

»Tak vejim, ka na Gorenjom Seniki je edni ženski tó on boter. Če bi še živo, te bi kaj še zato gvušno poslo. Če pa nej, te bi ga pa proso,« se zasmejejo Miki. »Samo tau je baja, ka gda sam se dja na raudo, štiridesetprvoga, te je že vövdarila bojna pa Horthy po tistim že nej bijo guvernant.«

- *Prajli ste, ka so vas služít poslali. Skur ste najmenši bili pa so vas itak taposlati?*

- *Tau se je nej šelo. Dosta nas je bilau, djesti pa nej bilau. Eden túsé, drügi tamta ušo služít, če smo nej steli od gladi mrejti.*

- *Ka mislite, baukše je šlau tistim mlajšom, steri so dva ali trdže bili kak vam, ka vas je štirinajst bilau?*

»Leko ka tisti baukše vöpri dejo, gda erbajo, dapa dja bi se zato nej mejno z njimi. Dja sam rad, ka nas je telko bilau. V smrastvi smo gora-

težko. Istina, ka je moj oča dvej žené emo. Moja mati je že drüga žena bila. Od dvej matere nas je štirinajset bilau. Dva sta mladiva mrla.

- *Gda ste vi dolarseli k staula, kelko vas je bilau, te se je djesti tak li sprašilo dola s staula, nej?*

- *Tau gvušno. Kak mali pravci, gda se pri kopanju sinjavajo. Zdaj mladina prebira, prvin tašo nej bilau. Mesau smo sploj na rejdkí vidli. Te smo mi zvekšoga iz mlejka živelí. Štíptjji, segnjano mlejko, vrnjo mlejko, žmaučau, domanji krú smo djeli. Mesau, če smo zaojdli, smo štje sirauvo zeli. Cvirtje, gda so vöcvrli, vó iz kotla smo je kradnili. Dapa največkrat, gda zabadanje bilau, so nas*

mlajšov bilau?

»Zato, ka so se radi meli pa vrastvo tü nej bilau, ka bi žena nej kusta gratala. Tistoga reda menja kak šest mlajšov nin nej bilau.«

- *Med brati pa med sestrami sto ma največ mlajšov?*

»Edna sestra, Ilonka, sedem mlajšov ma, ona ma največ.«

- *Vas je tak dosta bilau, vi pa itak samo enga sina mata?*

»Zato, ka dja že več pameti mam. Telko mlajšov zato gorazraniti nej leko delo. Prvin so mlajši edne lače meli pa gotovo, dapa zdaj dosta koštajo.«

K. Holec

Trije slovenski likovniki v Monoštru

17. novembra so v Monoštru v Slovenskem domu odprli razstavo treh likovnikov iz Slovenije, članov Društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane. Lado Lisjak, Milan Springer in Bojan Štine se poklicno ukvarjajo s strokami, ki so dale vse prej kot v umetniško sfero: z informatiko, elektrotehniko, metalurgijo.

Zgodovina umetnosti nas uči, da je marsikateri samouk dosegel vrhunske uspehe in celo prispeval k vnašanju novih pristopov v svet likovnega snovanja: slavni Van Gogh npr. spada v to skupino. Drugi ugovor v podporo samoukov je ugotovitev o vplivu likovnih šol, ki, naj bodo še tako kakovostne, težijo po ukalupljanju in mimogrede ustvarjajo določene miselne sheme, ki jih včasih umetniki le težko prerastejo. Če upoštevamo dalje tržišče in profesionalno uveljavitev, opazimo še nevarnost, da se uspešen umetnik ustavi pri tipologiji del, s katerimi je zaslovel in postane repetitiven. Samouka označuje pristnost, preprostost in hkrati bolj jasna razumljivost sporočilnosti in dostopnost širši publiki.

Razstavljeni kipi in slike dokazujejo prirojeni talent in izučeno roko; večletno ustvarjanje je prispevalo k izoblikovanju prepoznavnega izraznega stila. Vsebinsko ostajajo vezani na figuraliko, na spoznavnost podobe, na katero opirajo svoje likovno sporočilo. Tudi estetični vzori se navezujejo na

klasično pojmovanje harmonije in proporcev, - je napisala o treh umetnikih Jasna Merku.

Lado Lisjak je kipar in

Milan Springer, Lado Lisjak in Jože Hirnšek na otvoritvi

klasično pojmovanje harmonije in proporcev, - je napisala o treh umetnikih Jasna Merku.

slikar, rojen je 1952. leta v Ljubljani. Po poklicu je ing. informatike. Že v otroških letih se je začel ukvarjati s kiparstvom in slikarstvom. Veliko njegovih del je bilo že takrat razstavljenih in povzročila so mnogo zanimanja, tako njegove skulpture kot slike. Aktivno se je začel ukvarjati s kiparstvom in slikarstvom pred petnajstimi leti. V vsa svoja dela vtisne

svojo dušo in ima občutek, da ta njegova dela oživijo.

Milan Springer - Sasha je kipar, grafik, slikar. Rojen je leta 1945 v Mariboru. Je profesor elektrotehnike na Srednji elektro-računalniški šoli v Mariboru. Z umetnostjo se je pričel ukvarjati leta 1985. Nekaj let se je v umetnosti iskal, leta 1992 pa je ugotovil, da je kiparstvo tista smer, ki ga najbolj navdihuje. Je človek, ki v tem grobem svetu venomer išče svojo lastno podobo in ki je bitje hrepenenja, iskanja sebe in Boga; bitje z mnogimi vprašanji in le redkimi odgovori - to je glavna tema teh zgovornih skulptur. Začel se je izpopolnjevati v slikarstvu in grafiki.

Kipar Bojan Štine je rojen leta 1933 v Novem mestu. Je metalurg in poznavalec tehnologije kiparstva v kovinah, ki je svojo pozornost posvetil študiju in upodabljanju konj. Gre za ljubezen, ki ga spremlja že od mladih let. Njegovi kipi so specializirane podobe konj. S kiparstvom se ukvarja že od leta 1952, od takrat upodablja konje, obvlada anatomijo konj in pojavnost plemenitega konja.

Vsi trije umetniki so imeli že več samostojnih in skupinskih razstav po Sloveniji in tudi v tujini. Razstavljali so že med Slovenci v Italiji ter na avstrijskem Štajerskem. Razstava v Slovenskem domu je na ogled do 9. decembra.

Eden nauri den

Mislím, vsi ste že čutili, ka gestic dnevi, gda je vse nauru pa hudo. Tak pravijo, ka je prej etakšoga reda „front“ pa naj se prej ne čudívamo nika nej, če kaj vkriž pride. Gvúšno, ka vremen tú dela kaj takšoga, ka človeka mantra tau pa tisto, ka se včasik tak držimo, liki bi nej bili čisti.

Etognauk sam mogla v Sombotel titi. Že od Varaša naprej sam čutila ka vsi, ki vozijo autoje, so nikši bejsni pa si ne premišlavajo o tejm, ka delajo. Eden kamion je skauz do Sombotela špilo z menov. Vidim, ka dé za menov kak norc. Gda je mogoče, ga pistim, naj me prehití pa naj dé zbaugom. Vej pa ge cajt mam. Depa tau je nej tak bilau. Za par kilomejtarov se je moj kamion „šeto“ pred menov, etak sam ga ge mogla prehiteti, če sam nej stejla večer v Sombotel pridtí. Depa te me je pa zgrabo pa hajde, za menov! Pa je tau etak šlau do Sombotela, ka me je že aumanca polejvala, čemerje so me pa zdigali.

Že sam v Somboteli, nut sam prišla v krožni promet (kõrforgalom) pa vse tak delam, kak se šika. Gda škem iz krožnoga prometa tavõ, indeks dejam tavõ, začnem se vöobračati, gda se predmé vdari eden mercedes. Če bi nej šlaifala, bi se redno vküp zmlatili. Pelam tadala, prauti semaforaj. Semafori začnejo farbo menjavati na žunto, tak pred menov 30-40 mejtarov pa te tak vejte, ka pride rdečo. Ge, kak se šika, šlaifam, gda k semafori pridem, že rdečo kaže. Znak poglednam v gladali, gda mi eden, ki je za menov stano, kaže z rokauv, ka sam ge naura. No, tau je že dosta bilau. Sam takše volé bila, ka bi najraj vöskaučila iz autona, gor vdarila njegva dvera, ga vöpotegnila pa ma dala ednoga. Depa semafor je začno farbo menjavati pa sam ge tú drugo farbo dobila. Od čemeraj sam, tak mislim, bleđa bila, ka bi stoj leko mislo, ka miram.

Gda sam na parkirišči stanila pa karto kúpila, predme stane eden moški srednji lejt, steri bi tistoga ipa der trdo mogo delati, v rokej drži nikše brošure pa mi pravi, naj je kúpim. Pa te ga pitam, kelko tau košta, on pa, ka kelko škem dati. Ranc sam v rokej mejla pejnaze pa tak nisterne desetke sam ma dala, on samo tadala drži rokau pa me nešeče pistiti. Brž sam ma eške nika dala pa sam se spucala, prva liki bi me boži bič vdaro.

Svojo delo sam obredla, na srečo brez konfliktov. Veselo, zdaj že pomirjena dem po auto. Gda pridem do njega, tak za tri vöre, kak sam ga stavila, čujem, ka moj auto sam od sebe nika muvi. No, včasín sam gor prišla, ka je tau nej drugo, mali motor, steri, če je potrebno, ladi redni motor. Sam od sebe se je nut vužgo pa je ladijo, ladijo, moj mali auto pa nej stano za cejli svejt nej. Ka š pa zdaj? Hajde, v serviz. Na srečo moj auto v Sombotel vozím na serviz, tam mam spoznane delavce. Sam mislila, vej mi oni motor doj stavijo. Tak je bilau tú. Doj so ga stavili, depa za edno malo je pa začno delati. Mešter etak pravi: „Tú drugo nega, moremo te mali motor vömeniti, tau popraviti ne more.“ „Samo“ 12 gezerk sam plačala. Lejpi den, lejpi den. Depa če bi te motor nej vövezli, na gnes bi moj mali nesrečen auto že tak vögledo, ka bi ma vsenakraje ledeni cúcki doj viseli, lúdje bi pa mislili, ka sam se zdaj pripelala z Arktike (Északisark).

I. B.

Laci Korpič pa ženski kvartet na programu Radia Ljubljana

11. novembra je prvi program Radia Ljubljana snemo, gora djamaui igranje, popevjanje na Goričkom, v vesi Šalamenci. Oder v gasilskom daumi je tak bio nabit z mikrofoni, ka so se nastopajoči sojkali med njimi kak kača med grmaui.

Pa ka vse štiri so štja meli s seov, od generatora do mešalnika. Vanej na dvaui je stala ena velka „železna lada“ na kolaj, stera je znatra vónapravlana za studijo. Na generalki (fóproba) so za vsakšo skupino posaba nota postavili tehniko, etak je večer od ausme do desete vóre vse dobro štimalo, klapalo. V programi je nastaupilo 5 skupin, med njimi najbola znani harmonikaš v Porabji Laci Korpič, steri je najprvin naraje vlačo svojo „lubico“, gda je zapopejvo porabske ljudske pesmi z naslovom „Zazrankoma rano gor stanem“ pa „Hodi Micka“, po tistim pa sprvajo naute ženskoga kvarteta „Fanti maširajo“. Vsaka dekla sama kriva“ pa „Ge so tiste rožce moje“. Zatau, ka je porabska skupina tū leko bila tam, se leko zavalimo **Marti Sever** v Šalamenci.

• **Marta, kakšno funkcijo maš ti v vesi, ka gdaoli je kakšna prireditel, si furt ti glavna oseba. Gnes, gda je radio snemo, si ti ti predstavlja ves Šalamenci.**

„Moje funkcije v vesi so vse, skoron. Neščem biti nikšen predsednik, zatok ka mam pri kuči puno dela, žmetno odidem od domi, ka pa morem, ka je pri moji mauči, pomagam. Doma kaj pripravim, kaj napišem, sodelujem v vsakšoj organizaciji v vesi, gde me po-

nūcajo. No, ponūcajo me pa vseposedik.“

• **Kak tau, ka si je prvi program ljubljanskoga radiona vašo ves odabrau za snemanje?**

„Ka se nemo ges zdaj nika nej valila, name poznajo daleč na-

pa so nej pravli, ka Marta. Una je te name gorpozvala, sva se zgucale pa se te ges nej vse pomagala, ka je trbelo, tak ka smo tau oddajo zdaj vóspelali.“

• **Sto si je vóodebro skupine za oddajo?**

„Oni so pravli, ka pripelajo dva ansambla, tau sta „Ptujski pet“ pa ansambel „Vrhovec“ iz Domžal, drugo smo si pa mi sami vózbrodili, koga mo pauzvali. Ges rada mam Porabce, rada pomagam Porabcem. Sam preveč srečna bila, ka so mi vaši na prvo reč obečali pa tau obečanja že drži od aprila mau. No, druge skupine, „Vrtnice z Beznovec“, te ženske so z naše občine, mlajši pa z domaenje vesi. Name tau veseli, ka tisti, što rad dela, što je sposoben za tau, naj ga svejt malo spozna, naj Slovenija zna, gde so Šalamenci, naj Slovenija tū zna, gde je Porabje.“

• **Čisto na kratko nam leko povejš, gde leži ves Šalamenci, s tjim se ukvarjate lidge, kak živete?**

„Ja, ges sam se v Šalamenci narodila, Šalamence poznam od mali mau. Sam vsikdar delala za vsako lejtenco, na pamet znam, gda se je kaj zgaulo, gda se je kaj delalo. Vsako kučo ejkstra poznam, vsakoga človeka poznam, mene niške nemre kauilik prnesti. Mam dobre lidi, ka mi pomagajo, če ji za pomauč prosim. Moja familija meni pomaga. Ka ti malo od Šalamence povem tak na kratko. Prejk moje pesmi bi Šalamence najbolj spoznali, štero sam gnes tū gor prištejla, ne povej lejtinc, povej pa skuron vse.“

Mi smo ena ves, gde se začne Goričko. Od nas do Martinja je paut 30 kilometrov. Tū je 90 številka pa 350 lūdi žive. Mamo po brgaj precj goric, vikende. Mamo lejpi gasilski dom, šteroga smo zdaj lepau vred vzeli, vse sanitarje (mellekhelyiségek) vcuj napravili. Dobro delujejo društva, gasilsko, turistično pa klub maloga nogometa. Vsi vkuper delamo, zatok vsakšo veliko prireditel vkuper spravimo.“

• **Marta, dja se tak spaumnim, ka smo od vesi Šalamenci oprvim leko čūti ali šteli v**

Gvant na srejdji pauti

Kak se je fanj zrankma rano friško pa vópočinjeno prebiti pa se vūpati, ka mo lejpi den meli pa de vse vredi šlau do večera. Ge sam etognauk zrankma v pau šestoj tō tak brodila, ka venak vse vredi bau. Gda sam vō z rama staula, že mi je tisto veliko veselje bilau, ka je nej velki mraz biu vnoči. Na autoni so glažojne nej nutzmrznila pa mi nede trbōlo že na težke z glažojne led dojškrabati. No pa tau tō, ka zato nede trbōlo ne vejim kak pomalek titi, ka megle tō nej bilau. Auto nam tō nika nej nazaj gučo, ka se je včasik nutvužgo pa hajde, že smo šli po gorenjoseniškoj pauti. Na, nej tak pomalek pa nej ranč tak brz, zmejs pa z radiona so samo tak igrali. Više Gaja sam eške tak brodila, ka baukse bi se mi ranč nej mogo začniti te den.

Depa te, niže Gaja, sam več nej tak brodila. Že od daleč sam vidla, ka varnau na srejdji pauti nika leži, skor tak, če bi en človek biu, vsefele farbe gvant pa tak na gnaki, če bi nakak tam ležo. Sveta Marija, tū so pa nekakoga tazavozili pa so ga na srejdji pauti njali! Što vej, tjelko autonov že tū mimo šlau pa nikoga nej brigalo! – sam si brodila. Ka mo zdaj ge delala? Kama mo ūšla pomauč prosit? Žive eške te človek? Mladi je ali pa stari? Moški ali pa ženska? Gda sam že blūzi bila, gde je tak na gnaki ležalo nika, že sam v tašom straji bila, ka sam vse trepetala. Te sam vidla, ka tam niške ne leži, liki nekak je nagnaki gvant dojspakivo. Tak, kak če bi človek biu. Šapka, polo, pulover, rejkli pa vse drugo. Nika sam se nej pomirila, ka včasik mi je na pamet prišla tista sombotelska ženska, štero so v parki zaničili. Vejpa don se ne začne že tū v tom malom kotej tašo tō? Tak pomalek smo šli z autonom pa sam samo šance gledala, ka pa če mo don ger nekakoga vidla. Hvala Baugi, nika sam nej napamet vzela pa vūpam, ka tašo se nej moglo zgoditi, ka sam ge v nevaui premišlaval. Vūpajmo se, ka tau je samo edna lagva norija bila pa tistoga človeka tejlō – šteroga gvant je tam vkūspakivani biu, kak če bi človek tō v gvantu biu – kak pravim, vūpajmo se, ka tistoga človeka tejlō nej z dušov vred na drugi svejt odišlo, liki ka tisti človek nin živi pa se dobro počūti. Pa nauvi gvant ma.

M.D.

novinaj te, gda je bilau borovo gostūvanje v Slovenskoj vesi. Kak ste prišli vi te v Porabje?

„Mi smo 1994. leta meli borovo gostūvanje. Ge sam se tak spoznala s Porabci, s tjem borovim gostūvanjom. Geza Bačič bi rad povabo koga s Prekmurja k vam na eno borovo gostūvanje. Gda je pito našoga župana, so se obrnili name in smo te organizirali en avtobus lūdi, ka smo šli v Slovensko ves se predstaviti na borovo gostūvanje.“

• **Če se nazaj obrneva k danešnjoma večera, kak si zadovolna s programom nastopajoči pa s publiko?**

„Tak od srca resnično ti povem, toga sam se bodjala. Nej-

sam se bodjala od mojoga nastopa, ka tau mam v prsti, ka sam že telkokrat nastaupala. Bodjala sam se, ka nede lūdi. Zatok ka pri nas je nikdar bila puna dvorana pa notri na dveri so lidge gledali, zdaj je tau malo tazamrlo. Ali gnes, hvala Baugi, preveč sam srečna, bilau je dosta lūdi. (H)vala tauj publiki.“

Ka se pa tiče skupin, tau je pa biu enkratni večer, ka niti nemam tisti po(h)valni rejči, ne vejim, ka ti naj povem. Tau se mi je tak povidlo, ka vse tisto, ka mi je pri srci mogauč straj biu, mi je vse odleglo. Tau je bilau rejsan lepau. Tau je samo trbelo videti, ne moram povedati.“

K. Fodor

**Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsak drugi četrtek ob 13.00 na
1. programu madžarske
televizije.**

**Naslednja oddaja bo v četrtek,
6. decembra 2001.**

**Ponovitev v soboto, 8. decembra,
ob 11.05, na 2. programu.**

OTROŠKI

PRIPOVEJSTI IZ ČRNOGA LOUGA

Kak smo že prajli? V Črnou lougi so se čalejrgje in čaralice že sedem lejt gledale dun čemerasto. Mogo- uče bi vse vküper trpelo ške sedem krat sedem lejt, čaralice bi ške tadale plüvale v črni stüdenec in čalejrgje bi ške tadale sejdli pri staroj bükvi... Če, če bi nejdnoga dneva prišla v Črni loug čalejrgje Vodislav in čaralica Zarivana. Če... Če bi nej emo vsikši na rokej čaren prstane, bi ranč nej vedli, ka sta mouž pa žena. Nej bi vedli, ka sta mouž pa žena. Nej bi vedli, ka je do toga mau ške niške nej vedo in ka je do toga mau ške niške nej vido. Tou, ka bi čaralica mejla moža čalejrgje, in je ške niške nej vido, ka bi čalejrgje emo za ženo čaralico. Dapa, tou je dun bila istina. Vodislav in Zarivana sta bila mouž pa žena. In sta mouž pa žena ške gnesden.

Gledala sta tak na eden pa na drugi kraj Črnoga louga, kak se ženske pa moški čemerasto gledajo med seuv.

- Tou pa je dun nej vredi, ka se ne morete zgučati za svojoga prejdnjoga človeka ali pa žensko v tom Črnou lougi. Tou je dun nej vredi, se je med čalejrgje dole vseu Vodislav.

- Tou pa je dun nej vredi, ka si ne morete zgučati od svo-

joga prejdnjoga človeka ali pa žensko v tom Črnou lougi. Tou je dun nej vredi, se je med čaralice dole vsela Zarivana.

Moška čelarija je v nevouli začala gledati nekam ta vkraj, ženska čelarija pa od sramote nekam globoko v zemlou. Ja, samo malo je trbelo pa so edni kak drugi gore prišli, kak je tou nej dobro gé. Brž so gore prišli, ka se že sedem krat sedem lejt zaman zabadajo od toga, sto de med njimi prejdnji v tom Črnou lougi. Tak ji je sram gratalo, kak če bi bili čistak normalni lidge. Prvi so se iz čemerov prebüdili možakari.

- Čüj, Vodislav! Ti bi leko biu naš prejdjen čalejrgje v Črnou lougi, se je zgloso najstarejši čalejrgje Botonek. Tebe de žena dun poslūšala! Vej si pa ti dun nikši vōzraščeni moški, so se zglosili ške drugi čalejrgje.

- Leko, leko, se je pri črnou stüdenci zglosila Zarivana. Dapa ne pozabi, ka čaralica to mamo nekšo rejč! Ka pa se nemo tadale korili, naj ti neka vōovadim. Moj mouž brezi mene ne more nika. In ge brezi mojoga moža to ne morem nika naprajti. Če škele njega za prejdnjoga, brezi mene ne de šlo! je čaralica Zarivana

trno pošteno plünola v črni stüdenec.

- Vej si pa ti dun nikša vōzraščena ženska, so se zglosile čaralice. Eden prejdnji moški in ena prejdnja ženska! Tak se pa leko zgučavlemo, je ške bole plünola najstarejša čaralica Poproja.

Po tom guči je v Črnou lougi več nika nej bilou kak že dugi sedem krat sedem lejt. Čalejrgje so bili za Vodislava in čaralice za Zarivano. Kak mouž pa žena sta tak gratala prejdnjiva v Črnou lejsi. Zdaj je rejsan prišo tisti cajt, ka je čemerasta vola odišla ta daleč vkraj. Zdaj je prišo tisti cajt, ka so iz Črnoga louga, čalejrgje in čaralice že pa začale lejtati kouli po krajini in delati tisto, zavolo koga so prišli na svejt.

Po tistom guči so lidge že pa začali ojditi v Črni lejs. Tou pa zato, ka tam več nej bilou nikoga, ka bi se ga bojali. Zdaj so čaralice in čalejrgje meli svojga krala in kralico. Zdaj so se spüstili med lidi in delali svoje delo. V Črnou lougi pa so ške sedem lejt po tistom guči rasli takši grbanji kak mali prasci. Nej je bilou grbanja, ka bi vago menje od deset kil.

Na, tak je svejt palik grato normalen. Med lidi se je vrnoula čelarija.

Milivoj Roš

Bili sva v Budimpešti

S prijateljico sva se odločili, da v soboto greva v Budimpešto.

Potovali sva z vlakom, ki je krenil ob osmih. Pot je bila zelo dolga, opoldne sva se pripeljali v Budimpešto.

Potem sva se odpe- ljali

v neko veleblagovnico, kjer sva preživeli štiri ure. Veleblagovnica je ob svojem „rojstnem dnevu“ povabila veliko slavnih humoristov. Zato je bilo v njej ogromno ljudi. Ko sva bili že zelo lačni, sva šli v neko restavracijo in sva jedli hamburger. Tam sva slučajno srečali eno bivšo prijateljico. Potem sva šli nakupovat ter se vsedli v

neki kavarni. Pogovarjali sva se. Ob petih sva šli na železniško postajo. Naš vlak je krenil ob šestih. Na vlaku sva brali. Komaj ob enajstih sva prišli domov. Bili sva zelo utrujeni, kljub temu sva še šli plesat v disko. Zelo dobro sva se počutili, imeli sva lep dan.

Reka Hirnök
Gimnazija Monošter

Moja prva velika preizkušnja

KOTIČEK

Če slišim besedo izpit, sem vedno razburjena. Tudi septembra se je dogajalo tako, ko mi je profesorica predlagala, naj grem na jezikovni izpit iz slovenščine. Malo sem razmišljala, potem sem sklenila, da bom šla.

Dan izpita je bil 9. november, do takrat sem imela dva meseca. V teh dveh mesecih sem se veliko ukvarjala s slovenščino, pri vsaki uri slovenščine smo reševali teste in prevajali besedila. Takrat se še nisem razburjala, saj sem mislila, bo še prišel čas, ko se bom lahko dovolj živcirala. In prišel je čas! Samo en teden sem imela do izpita, no takrat sem bila že res živčna. 9. november je bil petek. Prejšnjo noč nisem mogla spati. Ob pol šestih sva s sestro vstali, mama je pripravila zajtrk, umivali sva se in ob šestih sva krenili v Monošter. Na železniški postaji smo se srečale s sošolkami, kupile smo vozovnice in smo krenile v Sombotel. Ob osmih smo že bile tam, potem smo šle v TIT (na Ljudsko univerzo). Zasedle smo svoja mesta in smo čakale 9. uro. Zelo smo bile že vnmirjene, učbenikov več nismo gledale, samo jedle smo do devete ure. In prišel je trenutek, katerega smo se tako bale. Dobile smo naloge in smo začele pisati. Za reševanje smo dobile tri in pol ure. Prva naloga je bila test, druga je bila prevod iz madžarščine v slovenščino, tretja je bila pismo, četrta pa prevod iz slovenščine v madžarščino, zadnja pa je bila razumevanje teksta. Naloge so bile malo težje, kot smo pričakovale, ampak vse naloge smo rešile. Ob enih smo končali in smo šle na železniško postajo. Ob treh sem prišla domov. Bila sem zelo utrujena, ampak sem si oddahnila, da je že konec.

Tako je minil 9. november. Bil je razburljiv dan z vzemirjenjem in strahom, ampak sem preživela. Zdaj pa čakam na rezultate. Upam, da sem bila uspešna.

Anita Vajda
Gimnazija Monošter

Na jezikovnem izpitu

Kdor se uči, ve, da pride tudi čas, ko mora pokazati, koliko zna, mora poročati o svojem znanju. Po gimnaziji moramo pisati matura, na koncu študija diplomu. Ko pa se že več let učimo jezik, lahko gremo na jezikovni izpit. To ni le veliko dela, je tudi koristno. Kot pravijo v današnjem življenju: kolikor jezikov znaš, toliko veljaš.

9. novembra smo se peljali v Szombathely na jezikovni izpit iz slovenščine. Pred izpitom sem bila zelo vznemirjena. Predvsem zato, ker nismo imeli toliko ur slovenščine kot imamo na primer nemščine. Res je, da smo s slovenščino že začeli v osnovni šoli in bi ta jezik morali že dobro obvladati. Ko smo že bili v Szombathelyu in smo sedeli v učilnici, kjer smo pisali test, je bilo že vse v redu. Ali mi bo uspelo ali ne, potem pridem še enkrat.

Počasi smo se zbrali, pisali smo nalogo, nekateri iz slovenščine, drugi iz francoščine, hrvaščine, italijanščine itd. Tisti ki smo delali izpit iz slovenščine, na žalost nismo sedeli skupaj. Skoraj vsi smo delali srednjo stopnjo, ki pa zame ni bila lahka. Največje težave mi je delalo prevajanje iz madžarščine v slovenščino. Vse skupaj smo imeli na razpolago tri pa pol ure in mislim, da je potrebno toliko časa.

Ne vem še, če mi je test uspel, ampak upam, da je. Če pa ne, potem pa bom poskusila še enkrat.

Žuži Šulčić
Gimnazija Monošter

KAUT

MLAŠEČI

Romarji iz Slovenije v Sombotelu

V soboto, 17. novembra, je napunilo cerkev svetoga Martina v Sombotelu tristau romarjev „Društva prijateljev Svete dežele“ iz Slovenije. Romanje je organizirano predsednik društva, frančiškanski pater Peter Lavrih iz Ljubljane. V

romarji so bili veseli, ka smo ji slovenski pozdravili, pa smo sombotelski Slovenci tó prišli k slovenskoj meši. Cerkev svetoga Martina so šenkali edno lepo svečjo, na šteroj je jeruzalemski križ pa napis: „Svetemu Martinu Slovenci“. Slo-

venci v Sombotelu pa smo dobili pišeu iz rdeči kličecov pa edno veuko srce z napisom „Slovenija“.

Besedilo in posnetka:
M. Kozar

ednoj vóri so meli mešo. Somaševanje je vodo msgr. dr. Jurij Bizjak, pomožni škof iz Kopra. V tretjoj vóri pa so eške litanijo tó meli. Romarje je v imeni fare svetoga Martina pozdravo plebanoš Géza Aigner, v imeni Slovencev v Sombotelu pa ji je pozdravila Marija Kozar. Na kratko je nupokazala Somboteu, cerkev svetoga Martina, frančiškanski red v Sombotelu pa samopravo in društvo Slovencev v Sombotelu. Gospaud škof in

Svetek seničke fare

20. november je na Gorenjom Seniki vsigdar velki svetek bio, že od 1938. leta naprej, zato ka so na te den gorpovečali našo lepo cerkev. Zozidali so go naši stari očevje in babice s pomočjov g. župnika Janoša Kùhara, šteri so z verniki vred delali vse, ka je trbelo. Pomoč so dali tudi tisti verniki, ki so dom zapustili pa šli na tihinsko. V spomin so nam njali pofarbana okna.

V seničkom božjom rami je že duga lejta nej biu tak lepou zdržani naš nouvi svetek, kak mi pravimo. V pau devotoj je bila prva sv. meša in po meši, stero so meli naš dugoletni „kaplan“ Ivan Camplin in Ferenc Merkli, naš domači župnik, sta djala vó oltarsko svestvo na molbo. V desetoj vóri je bila glavna sv. meša s šestimi duhovnikami. Tau so bili dekan Lojze Kozar, Ivan Camplin, konzistorialni svetovalec mariborske škofije, kaplan Dejan Horvat iz Lendave, dekan Zoltán Németh iz Monoštra, kaplan Tibor Tóth in naš domači župnik Ferenc Mekli. Dvojezično mešo so vodili mladi kaplan Dejan Horvat. Gledala sam župnike, kak lepou so se Madžari potrudili slovenski moliti in ravno tak Slovenci vogrski moliti. Vse je mogoče, če škemo eden drugoga poštvovati. Meša je bila celau svetašnja, vrnilo se je nazaj vse tisto, ka so naši starci tak lepo svetili, častili in molili na naš lejpi svetek: molbo pri oltarskom svestvi.

Vsem župnikom hvala, da so sprejeli vabilo našoga mladoga župnika in prišli k nam na svetek oltarskoga svestva. Še dosti taki svetkov si vùpajmo zadobiti!

Vera Gašpar

Lastnik tega bona dobi v restavraciji Lipa v Monoštru do 31. decembra 2001
10 % popusta.

Ezen szelvény tulajdonosa 2001.
december 31-ig 10 %-os
kedvezményt kap a
szentgotthárdi
Lipa Étteremben.

ZA SMEJ...

Pomaúč

Mali Miška je etognauk domau prišo iz šaule pa se je začno včiti. Nikak ma je nej šlau, etak je pa očo proso, naj ma pomaga domačo nalogo (házi feladat) naprajti. Oča ma je pomogo. Gda je Miška na drugi den domau prišo, oča ga je včasín pito, ka je školnik pravo, kak se je prešikalo naprajti, ka so gor meli dano. Miška pa etak pravo: »Školnik mi je tak pravo, ka mo prej vsakši den vekši gñec.«

Saused

Juliška pa Lujzek se vsakši den svajúvata. Takšoga reda pa te po lufti lejčejo talerge, vaze pa vse, ka njim v rokau pride. Eden den se je saused, foliški

Vili, nut postavo k njim pa je etak pita: »Dragi moji sausedje! Toga reda se vùva neta razpitata!«

Juliška pa: »Kak si leko tak nesramen. Kakšo pitanje je tau pa zakoj tau tebe briga?«

Vili pa: »Samo zatok, ka če eške eden cajt vküper ostaneta, te ge tuj oprem edno bauto s porcelanom.«

V Lipi

Karči je etognauk malo nut vseo v Lipo pa je tam eden za drugim požiro špricere. Gñauk samo gor stane pa tavó na dve-ramo stapa. Kölnar za njim skauči pa ma etak pravi: »Gospaud, pozabili ste plačati.«

Karči pa: »Ka se pa vi nad tejm čüdivate. Vej pa ranč zatok pidjem, naj vse pozabim.«

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobotá
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

Restavracija
Lipa
Étterem

**BERITE
PORABJE**